

Aleksandar Vuletić, *English for Art & Design, A Sourcebook with Exercises*, Beograd: Fakultet primenjenih umetnosti, Univerzitet umetnosti, 2021, str. 164.

Prikazala **SANDRA JOSIPOVIĆ**
Univerzitet u Beogradu
Filološki fakultet
Beograd, Srbija

Knjiga *English for Art & Design, A Sourcebook with Exercises* prof. dr Aleksandra Vuletića (recenzenti: dr Jelena Vujić, redovni profesor na Katedri za anglistiku Filološkog fakulteta Univerziteta u Beogradu, dr Smiljka Stojanović, docent u penziji na Katedri za anglistiku Filološkog fakulteta Univerziteta u Beogradu i dr Mirjana Daničić, docent na Katedri za anglistiku Filološkog fakulteta Univerziteta u Beogradu) je udžbenik engleskog jezika za umetnost i dizajn. Objavljivanju udžbenika prethodile su studiozne i ozbiljne pripreme tokom kojih je autor udžbenika obavio istraživanje, koje je, po njegovim rečima u „Predgovoru“ (Preface), pokazalo da: „[...] su udžbenici ove vrste prilično retki, dok na akademskom i širem tržištu potražnja zaista postoji. [...] Ustanovljeno je da očigledno postoji potreba za udžbenikom zasnovanom na konkretnom, autentičnom, stručnom i akademskom usmenom i pisanom diskursu iz oblasti vizuelnih umetnosti [...] – diskursu koji se ne oslanja na tekstove u formi romansirane biografije umetnika, napisane opštim engleskim“ (Vuletić 2021: 8). Aleksandar Vuletić je izbegao takva opšta mesta, birajući tekstove koji pripadaju, kako se izrazio u „Predgovoru“, „širokom žanrovskom spektru“ (Vuletić 2021: 8). Ta žanrovska raznolikost ilustrovana je u 21. tematskoj jedinici tekstem kustosa Nikolette Lambertucci (Nicoletta Lambertucci) koja govori „o delu predstavnika Srbije na Bijenalu u Veneciji“ (Vuletić 2021: 108) ili 3. vežbanjem u 14. jedinici u kojem studenti mogu da pročitaju pasus o „[...] grupi umetnica i stručnjaka za umetnost koje se bore protiv diskriminacije u svetu umetnosti“ (Vuletić 2021: 79), a koji je preuzet sa veb sajta ove grupe (Vuletić 2021: 79). Kako se navodi u „Predgovoru“, u pitanju je „[...] udžbenik namenjen, pre svega, studentima Fakulteta primenjenih umetnosti, Univerziteta umetnosti u Beogradu, koji pohađaju nastavu engleskog kao stranog jezika za umetnost i dizajn“ (Vuletić 2021: 8). Međutim, zahvaljujući svom sadržaju i strukturi, udžbenik može biti namenjen i širem čitalaštvu. Informativan je i edukativan ne samo u domenu engleskog jezika struke, već i u oblasti same umetnosti i dizajna. Ovo je pokazano, na primer, u 8. tematskoj celini, koja se bavi crtežom, a u kojoj je, između ostalog, dat pregled materijala, medija u kojem se crtež izrađuje i metoda (Vuletić 2021: 43–44), zatim, alata i tehnika koje se koriste u izradi crteža, kategorija i tipova crteža (Vuletić 2021: 44–45). Zatim, u 15. tematskoj jedinici, čija tema je skulptura, udžbenik pruža čitaocima uvid u procese, metode i tehnike, korišćene u izradi skulpture (Vuletić 2021: 81) i, između ostalog, tipove skulptura (Vuletić 2021: 82). Knjiga, takođe, može biti od pomoći u prevodenju tekstova iz oblasti umetnosti i dizajna jer je u „Prilogu IV“ (eng. Appendix IV) sadržana lista pojmova na engleskom, tako koncipirana da je uz engleski pojam ostavljen prostor u koji čitalac može da upiše svoj ekvivalent na maternjem jeziku (Vuletić 2021: 154–

161). Naposljetku, na taj način, čitalac dobija jedan solidan glosar iz ove oblasti. Prema rečima autora u „Predgovoru“, „Postoji nekoliko stotina osnovnih, stručnih termina, koji pripadaju ovoj studijskoj oblasti, a predstavljeni su, objašnjeni i provežbani u ovom udžbeniku“ (Vuletić 2021: 9).

Međutim, ljubitelji umetnosti ne ostaju van kruga onih kojima knjiga može biti od koristi. Zahvaljujući udžbeniku, oni mogu da uvećaju fond reči iz ove oblasti, da unaprede svoje poznavanje umetnosti i dizajna, što bi im sve omogućilo lakše čitanje periodike i drugih izvora iz pomenute oblasti.

Struktura knjige je takva da ona počinje poglavljem „Preface“, zatim, sledi poglavlje (0) „Introduction“ na koje se nadovezuje još 28 tematskih nastavnih jedinica (eng. units): (1) „From Art to the Arts and Back“; (2) „What’s Applied?“; (3) „Elements of Art“; (4) „A Riot of Color“; (5) „Principles of Design“; (6) „Composition“; (7) „Artists and Artworks: Pittura Storica“; (8) „Drawing“; (9) „Printmaking I“; (10) „Printmaking II“; (11) „Painting I“; (12) „Painting II“; (13) „Verbalizing the Visual: Painting“; (14) „Artists and Artworks: Women Trailblazers“; (15) „Sculpture I“; (16) „Sculpture II“; (17) „Verbalizing the Visual: Sculpture“; (18) „Exhibition is On View“; (19) „Periods and Movements I“; (20) „Periods and Movements II“; (21) „Artists and Artworks: At the Biennale“; (22) „Design I“; (23) „Design II“; (24) „Design III“; (25) „Verbalizing the Visual: Design“; (26) „Conservation and Restoration“; (27) „Artists and Artworks: Stencil Punk“; (28) „Verbalizing the Visual: Ekphrasis“. Zatim, udžbenik završava poglavljima: „Appendix I – Writing“; „Appendix II – Functional Language“; „Appendix III – List of Common Abbreviations“; „Appendix IV – List of Terms“. Ova poglavlja su samo imenom „prilozi“ jer predstavljaju vrednu nadogradnju materijalu koji se obrađuje u tematskim jedinicama. „Appendix I“, na primer, sadrži tekst biografije umetnika (Vuletić 2021: 140) koji može da posluži kao predložak za pisanje takve vrste teksta. Nastavlja se na 7. vežbanje u 10. tematskoj jedinici, u kojem se studentima daje sledeći zadatak: „Vi i vaše kolege planirate da kreirate veb-sajt. Osim vaših umetničkih dela koja će biti predstavljena na veb-sajtu, treba da uključite i vašu umetničku biografiju. NB: Pogledajte Appendix 1 u ovom udžbeniku u kojem ćete naći primer biografije umetnika. Potom, napišite svoju“ (Vuletić 2021: 59). Poglavlje „Appendix II“ konkretnim primerima upućuje čitalaštvo, između ostalog, kako da pravilno „zatraže dozvolu (Vuletić 2021: 143)“, „da izraze slaganje i neslaganje“ (Vuletić 2021: 144), „da traže savet; da daju savet; da se zahvale“ (Vuletić 2021: 144), da sročte „izraze/ fraze koji se koriste u imejlovima“ (Vuletić 2021: 145), itd. Poglavlje „Appendix III“ sadrži „listu uobičajenih skraćenica (Vuletić 2021: 149–154)“, a „Appendix IV“ daje abecednim redom listu pojmova na engleskom iz svake tematske jedinice ponaosob (Vuletić 2021: 154–161). Autor u predgovoru navodi da: „[...] udžbenik donosi nekoliko desetina morfoloških, leksičkih, semantičkih, pragmatičkih i kombinovanih tipova vežbanja, obuhvatajući sve četiri jezičke veštine: čitanje, pisanje, govor i slušanje“ (Vuletić 2021: 9). Ovde su navedeni samo pojedini tipovi vežbanja zastupljeni u udžbeniku: pitanja u vezi sa centralnim tekstom u datoj tematskoj jedinici, na primer, 1. vežbanje u 1. jedinici (Vuletić 2021: 14), dopunjavanje rečenica tačnim rečima i izrazima, na primer, 3. i 4. vežbanje u 11. jedinici (Vuletić 2021: 63), vežbanja u formi višestrukog izbora odgovora, na primer, 1. vežbanje u 23. jedinici (Vuletić 2021: 116), dopunjavanje tabela, na primer, 1. vežbanje u 8. jedinici (Vuletić 2021: 46), postavljanje pitanja na ponuđen odgovor, na primer, 5. vežbanje u 10. jedinici (Vuletić

2021: 59), povezivanje pojmova sa njihovim tačnim definicijama, na primer, 2. vežbanje u 5. jedinici (Vuletić 2021: 30), itd. Bilo da se koristi za rad u učionici ili za samostalan rad postoji „[...] mogućnost modularne primene njegovih delova, u skladu sa potrebama ciljane grupe” (Vuletić 2021: 8). Ukoliko se koristi u učionici, u njemu se mogu pronaći vežbanja koja autor u „Predgovoru” opisuje kao vežbanja za: „individualan rad, rad u paru, u manjim ili većim grupama [...]” (Vuletić 2021: 9).

Takođe, u „Predgovoru” je napomenuto da je udžbenik napravljen i po meri savremenih čitalaca jer uvodi internet i društvene mreže kao dodatni element koji može pomoći u usvajanju njegovih sadržaja (Vuletić 2021: 9). Na primer, na kraju 20. tematske jedinice, 5. vežbanje sadrži sledeći zadatak: „Pogledajte video na Jutjub kanalu *Sadebija* (Sotheby’s) pod naslovom „How Lichtenstein’s “Whaam!” Became a Monumental Symbol of Pop Art” (<https://youtu.be/AG6M1uo2PVY>). Zapišite tri važne odlike koje su toliko proslavile tu sliku i objasnite kako ona preispituje šta umetnost treba da bude” (Vuletić 2021: 107).

Udžbenik prati savremena društvena kretanja i izborom tema koje obrađuje. Jedinica pod brojem 14 bavi se ulogom žena u umetnosti čime reflektuje aktuelno pitanje položaja žena u savremenom društvu. Zatim, tema 27. jedinice su, između ostalog, grafiti, posebno delo danas čuvenog uličnog umetnika Benksija (Banksy).

Udžbenik, takođe, zastupa multidisciplinarni pristup sadržaju, podstičući studente na „istraživanje veza između likovne umetnosti i poezije, filma i muzike [...]” (Vuletić 2021: 9). Tematska jedinica pod brojem 7, na primer, slikovito ilustruje ovakav pristup. Ona donosi priču da je „[...] *What the Water Gave Me* [...] ulje na platnu Frida Kalo (Frida Kahlo), završeno 1938. godine. Ta slika je nadahnula Florens Velč (Florence Welch) iz benda *Florence and the Machine* da napiše pesmu istog naslova 2011. godine” (Vuletić 2021: 42). Studentima su data dva zadatka: „a) Pretražite mrežu: proučite sliku, poslušajte pesmu. Podelite utiske sa kolegama u učionici” (Vuletić 2021: 42). I drugi zadatak glasi: „b) Navedite još primera pesama nadahnutih delima vizuelnih umetnosti i umetnicima” (Vuletić 2021: 42).

Treba dodati da ova knjiga obiluje ilustracijama raskošnog kolorita što je očekivan pristup kreiranju udžbenika iz ove oblasti i kako sam autor navodi u „Predgovoru”: „Udžbenik karakteriše snažan vizuelni element” (Vuletić 2021: 9). Autor dodaje u istom ovom poglavlju da u udžbeniku: „Postoji stotinak vizuelnih prikaza u svetu značajnih umetničkih dela (slika, skulptura, crteža, litografija, fotografija, dizajniranih predmeta, itd.). Ovi prikazi su uvek direktno i blisko povezani sa datim tekstom i kao dopuna postojećem tekstualnom/ verbalnom sloju nude vizuelnu semantiku izabranog leksikona” (Vuletić 2021: 9). Ilustrativan primer ovoga je 19. tematska jedinica u kojoj je data *Scena iz lova iz Nebamunove grobnice (c. 1350 p.n.e.)* (eng. Hunting scene from the tomb of Nebamun (c. 1350 BCE)) uz tekst koji nosi naslov „Drevna umetnost” (eng. Ancient Art) (Vuletić 2021: 98). Najzad, ne treba zanemariti i detalje u vidu citata koji, poput elegantnih i nenametljivih vinjeta, vizuelno zaokružuju pojedine jedinice, bilo da ona započinje citatom, kao 28. jedinica (Vuletić 2021: 135) ili završava njime, kao 25. jedinica (Vuletić 2021: 126). Citati ih i tematski zaokružuju jer diskretno uvode i potcrtavaju njihovu temu. Na primer, centralna tema u 28. jedinici jeste odnos umetnika koji se bave vizuelnim umetnostima i pesnika, a citat koji potiče od Leonarda da Vinčija (Leonardo da Vinci): „Painting is poetry that is seen rather than felt, and poetry is

painting that is felt rather than seen," (Vuletić 2021: 135) svakako čitaocu nagoveštava ovu temu.

Na kraju, može se zaključiti da je izbor tekstova, tema, tipova vežbanja, ilustracija, strukture datog sadržaja napravljen sa ciljem da se udžbenik koristi, pre svega, u akademskim, ali i širim krugovima. Postignut je uspeh u tom poduhvatu jer je pred nama jedan kvalitetan, pionirski udžbenik u ovoj naučnoj oblasti koji je višestruko primenljiv.